

ÚVOD

Český statistický úřad vydává tento rok již dvacátou čtvrtou publikaci v řadě „Cizinci v České republice“. První publikace vyšla v prosinci 2001.

Publikace komplexně soustřeďuje aktuální údaje o cizincích, kteří si Českou republiku zvolili za místo svého trvalého nebo dlouhodobého pobytu, kteří v ní našli zaměstnání nebo zde podnikají a kteří se do České republiky uchýlili před politickým pronásledováním, před kritickou ekonomickou situací nebo v důsledku válečného konfliktu ve své vlasti. Těžištěm statistických informací jsou data za rok 2023, často však doplněná časovými řadami údajů za uplynulé roky. Do papírové verze publikace se u tabulek obsahujících časové řady z prostorových důvodů nevešly údaje za všechny roky, za které jsou k dispozici. V takovém případě je možné celou časovou řadu nalézt na webové stránce ČSÚ: <https://csu.gov.cz/cizinci>.

Vydání publikace je stejně jako v předchozích letech legislativně podloženo usnesením vlády ČR (tento rok jde o usnesení vlády ČR č. 218 ze dne 3. dubna 2024). Informace obsažené v publikaci byly, obdobně jako tomu bylo u dříve vydaných publikací, získány z informačních systémů resortů Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva zdravotnictví a Českého statistického úřadu a koordinovány redakční radou, složenou ze zástupců všech zúčastněných resortů. Iniciátorem vydání publikace je Ministerstvo vnitra, které od roku 2008 opětovně převzalo roli koordinátora při realizaci koncepce integrace cizinců na území ČR.

Vzhledem k opakovanému vydávání publikace se již její podobu podařilo do značné míry ustálit. V souladu s požadavky, které jsou na ČSÚ kladeny, je v posledních publikacích soustředěn větší důraz na rozdělení cizinců do skupin podle jejich státního občanství, a to na cizince pocházející ze států EU a tzv. třetích zemí. V této souvislosti je třeba upozornit na skutečnost, že v údajích od roku 2020 již do skupiny zemí EU není zařazena Velká Británie, která k 31. 1. 2020 z Evropské unie vystoupila. Dále je nutno také připomenout, že prezentované statistické údaje mohou být v některých případech ovlivněny pandemií onemocnění COVID-19 a následným přijetím některých opatření (od března 2020 docházelo postupně k zásadním omezením v letecké a jiné veřejné dopravě, řada států světa zakázala vstup na svá území jiným osobám než svým občanům a uplatňovala restriktce v oblasti svobody pohybu. Některé z restrikcí pokračovaly i v roce 2021). V neposlední řadě se do statistik od roku 2022 promítli i válečný konflikt na Ukrajině.

V kapitole 1 – Demografické aspekty života cizinců došlo k určitým změnám. Ve všech tabulkách vycházejících z údajů Ředitelství služby cizinecké policie jsou od letošního vydání zahrnováni cizinci s udělenou mezinárodní ochranou, tj. ti, kteří u nás získali azyl nebo doplňkovou ochranu (tab. 1-1. až 1-9.). Změna nastala i v řazení tabulek. Tabulky jsou tak nově řazeny, a to nejprve v časových řadách a poté v ročním detailu, a dále pak podle regionu a poté podle státní příslušnosti. Počet tabulek vycházejících z údajů Ředitelství cizinecké policie se neměnil, ale byla vypuštěna kategorie „pobyt nad 12 měsíců“. Nově byla doplněna časová řada počtu cizinců z hlediska jejich státní příslušnosti (tabulka 1-4.) a roční údaje týkající se kategorií pobytu a pohlaví cizinců podle okresů (tabulka 1-3.). Tabulka zaměřená na věkovou strukturu cizinců podle pětiletých věkových skupin (tab. 1-8.) pak byla rozšířena o typy pobytu, na základě kterých u nás cizinci pobývají. Tabulky přinášející informace o demografických událostech cizinců na našem území (tj. tab. 1-10. až 1-14.) prošly drobnou úpravou – byly vypuštěny údaje za obyvatelstvo celkem a české občany.

V kapitole 2 – Mezinárodní ochrana a azylová zařízení – byly od roku 2022 nově zařazeny dvě tabulky, a to tab. 2-12. a tab. 2-13. týkající se osob požívajících statusu azylanta, resp. statusu doplňkové ochrany, v členění podle státní příslušnosti, věku a pohlaví těchto osob. K dalším změnám oproti předchozím rokům došlo u kapitoly 3 – Ekonomická aktivita cizinců. Časovou řadu údajů o zaměstnaných cizincích podle regionu soudržnosti, kraje a okresu přináší nově tabulka 3-1. Nově jsou pak v tabulce 3-3. uvedeny retrospektivní údaje týkající se zaměstnaných cizinců podle státní příslušnosti. Dílčí změny se objevily také v kapitole 4 – Vzdělávání cizinců. Tabulky 4-12. a 4-14. byly doplněny o sloupec týkající se studujících na vysokých školách celkem. Počínaje rokem 2023 byla do kapitoly 7 – Nelegální vstup a pobyt na území ČR nově zařazena tabulka 7-4., zaměřená na tranzitní nelegální migraci přes naše území podle vybraných státních občanství cizinců.

V jednotlivých informačních systémech se nacházejí záznamy o cizincích, které nejsou vždy vzájemně srovnatelné. Nejedná se o svévolné komplikování orientace v informacích o cizincích, tato situace je spíše způsobena tím, že jednotlivé informační zdroje jsou přizpůsobeny potřebám resortu, na kterém byly zřízeny, a proces harmonizace datových zdrojů s ohledem na vzájemnou srovnatelnost není v žádném případě jednoduchý. Aby bylo jasnější, o kterých cizincích jednotlivé tabulky vypovídají, na následující straně je možné najít souhrnnou tabulku (čísla tabulek se vztahují k letošnímu vydání publikace).

Pokud by vážený čtenář měl nějaké připomínky k obsahu a formě publikace, je nejvhodnější doba na jejich sdělení a vzetí v úvahu při přípravě dalšího ročníku publikace.

Publikace je poskytována zdarma pro knihovny, školy, pro vědecká pracoviště, pro nestátní neziskové organizace a instituce. Její informace jsou určeny i členům parlamentu a vlády ČR, ústředním a územním orgánům státní správy, novinářům a všem obyvatelům České republiky.

Praha, 2024